

Remarks of President Barack Obama

اک نویں شرعات لئی صدر دے تبصرے
قاہرہ یونیورسٹی
قاہرہ ، مصر

1:10 سہ پہر (مقامی وقت)

صدر اوباما:

تھاڈا بوہت شکریہ۔ گڈ آفٹر نون۔

ایہ میرے لئی اک وڈا اعزاز ہے کہ میں قاہرہ دے قدیم شہر وچ موجود آن تے دو ممتاز ادارے
میری میزبانی کر رہے نیں۔ اک ہزار ورہیاں توں زیادہ عرصے توں الاظہر نوں اسلامی علوم دے
سوچھلے دے مینار دی حیثیت حاصل رہی ہے تے اک صدی توں ودھ زمانے توں قاہرہ
یونیورسٹی مصر دی ترقی دا اک ذریعہ بنی رہی ہے۔ تے ایہ دوہیں ادارے روایت تے ترقی دا
اک بوہت سوہنا امتزاج پیش کردے نیں۔ میں تھائی تے مصر دے لوکائی دی مہان نوازی دا
شکر گزار آن۔ مینوں ایہ فخر وی حاصل ہے کہ میں اپنے نال امریکی عوام دی خیر سگالی دے
جذبے لے کے آیاں واں تے اپنے ملک وچ رہون والے مسلماناں ولوں امن دا سنہیہ وی لے کے
آئیاں واں۔ اسلام و علیکم (تالیاں)

اساں اک ایہوجئے ویلے وچ مل رئے آن جدوں امریکا تے دنیا بھر دے مسلمان وچکار بوہت
کشیدگی ہے۔۔ ایہ کشیدگی تریخ دیاں اوہناں طاقتاں وچ کھپی ہوئی ہے جیہڑیاں ایس ویلے
دی کسے وی پالیسی بحث دے دائیرے وچ نئیں ہین۔ اسلام تے لہندی جگت دے وچکار تعلق وچ
صدیاں تیک اکٹھے رہنا اتے اک دوجے نال تعاون کرنا شامل ہے پر ایہدے نال جھگڑے اتے
مذہبی جنگاں وی ہون دیاں رہیاں نیں۔ ایسے سلسلے دی اخیرلی کشیدگی اوس نوآبادیاتی نظام
پاروں ودھی ہے جہدے وچ بوہت سارے مسلماناں نوں اوہناں دے حقاں تے موقع نئیں دتے گئے
تے سرد جنگ دے دور وچ مسلماناں دی وڈی آبادی دے ملکاں نوں بار بار اپنے مقصداں لئی
ورنیا گیا تے اوہناں دی امنگاں نوں اکا نظر انداز کیتا گیا۔ ایس توں علاوہ جدیدیت تے
عالمگریت پاروں لہندی جگت وچ جیہڑی وڈھیاں تبدیلیاں آئیاں نیں اوہدی وجہ نال بوہت سارے
مسلمان ایہ سمجھن لگے نیں کہ مغرب اسلامی روائتاں دا ویری ہے۔

تشدد کرن آئے انتہا پسنداں نے اوہناں کشیدگیاں نوں مسلم دنیا دے اک اقلیتی پر طاقت ور
حصے نوں مشتعل کرن لئی استعمال کیتا ہے 11 ستمبر 2001 دے حملیاں تے عام لوکاں دے
خلاف اوہناں انتہا پسنداں ولوں مسلسل تشدد دی وجہ توں میرے ملک وچ بعض لوکی ایہ
سمجھن لگے نیں کہ اسلام نہ صرف امریکا تے مغربی ملکاں دے خلاف ہے بلکہ اوہ انسانی
حقاں دا وی مخالف ہے۔ ایس سب نال ہور وی ڈر تے بد اعتمادی پیدا ہوئی ہے۔

جدوں تیک ساڈے تعلقات وچ اختلافات نوں اہمیت حاصل رہوے گی، اسیں اوہناں لوکاں نوں

مضبوط کردے رہواں گے جیہڑے امن دی بجائے نفرتاں دے بیج بوندے نیں ، اوہ جیہڑے تعاون دی بجائے تصادم دا پرچار کردے نیں - تعاون دے نال ای اساڈے سارے لوکی انصاف تے خوشحالی حاصل کرسکدے نیں - اسانوں شک وشبہ تے تنازعاں دے ایس چکر وچوں نکلنا چاہی دا اے -

میں ایتھے امریکہ تے دنیا بھر دے مسلماناں وچکار اک دوجے دے مفادات تے آپسی احترام دی بنیاد تے ، اک نویں شروعات دی تلاش وچ قاهرہ آیاں واں۔ اک ایہو جئی شروعات جہدی بنیاد ایہہ سچائی ہووے کہ امریکا تے اسلام اک دوجے نوں مسترد نئیں کردے تے اوہناں دے وچکار مقابلے دی فضا قائم ہوناں ضروری نئیں اے ، بلکہ اوہناں دے وچکار بوہت سارے اصول سانجھے نیں - سارے انساناں لئی انصاف تے ترقی ، رواداری تے عزت نفس دے اصول سانجھے نیں -

میں ایہ گل سمجھدا اں کہ تبدیلی راتوں راتیں نئیں آسکدی۔ مینوں پتہ اے کہ ایس تقریر پاروں بڑی مشہوری ہوئی اے پر ایک تقریر نال ایس ویلے جیہڑا مینوں آج دے پچھلے پھر ملیا اے ، ورحیاں دی بداعتمادی نوں مکا نئیں سکدی اتے ناں ای میں اوہناں پیچیدہ سوالاں دے جواب دے سکدا اں جیہڑے اسانوں ایس تھان تے اپڑا گئے نیں۔ پر مینوں ایہ یقین اے بئی اگے ودھن لئی اسانوں او ساریاں گلاں ایک دوجے دے نال کھل کے کرنیاں چاہیدیاں نیں جیہڑیاں ساڈے دلاں وچ نیں ، تے جیہڑیاں عام طور اتے صرف بند دروازیاں دے پچھے کیتیاں جاندیاں نیں - سانوں ثابت قدمی نال اک دوجے دی گل سننی چاہدی دی اے ، ایک دوجے توں سکھنا چاہی دا اے ؛ اک دوجے دا احترام کرنا چاہدا اے ؛ تے کوئی مشترکہ موقف تلاش کرنا چاہیدا اے - جیویں قرآن شریف وچ اکھیا گیا اے " رب تعالیٰ نوں حاضر ناظر جانو اتے ہمیشہ سچی گل کرو -" (تالیاں) اتے میں اپنے مورھے مقصد نوں عاجزی نال ویکھدیاں ہویاں آج ایہو کرن دی کوشش کراں گا -- جتھے تک ہو سکدا اے میں سچی گل کراں گا کیوں جے مینوں پک اے کہ انسان ہون پاروں اسانوں آپسی مفادات اوہناں طاقتاں دے مقابلے وچ جیہڑیاں سانوں اک دوجے توں وکھ کردیاں نیں ، بوہت زیادہ طاقت ور نیں۔

ہن ایس پکے یقین دی ایک وجہ میرا اپنا ذاتی تجربہ وی اے۔ میں اک عیسائی اں - پر میرے والد دا تعلق کینیا دے اک ایہوجئے کنبے نال سی جدھے وچ مسلماناں دیاں کئی نسلاں شامل سن۔ نکلے ہونڈیاں میں کئی ورھے انڈونیشیا وچ گزارے تے ہر دہاڑے سویرے فجر دے ویلے تے شام ہون تے مغرب دے ویلے میرے کناں وچ اذان دی آواز آوندی سی -- جوان ہون تے شکاگو دی آبادیاں لئی کم کیتا ، جتھے میں ایہہ ویکھیا کہ بوہت سارے لوکاں نوں اپنے اسلامی دین پاروں عزت اتے امن و سکون ملدا ہے۔

تاریخ دے ایک طالب علم دے طور اتے ، میں ایہہ وی جانناں واں کہ تہذیبیاں تے اسلام دا کناں وڈا احسان رہیا اے - ایہہ مذہب اسلام ای سی ، جنہے الاظہر یونیورسٹی جئے ادریاں پاروں صدیاں تیکر علم دی روشنی کھنڈائی تے یورپ وچ نشاۃ ثانیہ تے روشن خیالی دی راہ ہموار

کیتی۔ ایہہ مسلمان وسیبیاں وچ ایجاداں تے اختراواں سن۔(تالیاں)۔۔ ایہہ مسلمان وسیبیاں وچ ایجاداں تے اختراواں دی تحریک ای سی جہدے پاروں الجبرے دے اصول تے قاعدے دریافت ہوئے، اساڈا مقناطیسی قطب نما تے سمندری جہازاں نوں چلاون دے آلات ملے؛ سانوں مختلف قسماں دے قلمان تے پرنٹنگ اتے مہارت حاصل ہوئی؛ سانوں ایہہ پتہ چلیا کہ بیماری کیویں پھیلدی اے تے اوہدا علاج کس طراں کیتا جا سکدا اے۔ اسلامی ثقافت نیں سانوں شاندار محراب تے اوچے منارے دتے، سانوں لازوال شاعری تے بھرویں موسیقی عطا کیتی، شاندار خطاطی تے گیان دھیان دیاں پرسکون تھاواں، ایہہ سبھے کجھ اسلامی ثقافت دا تحفہ نیں۔ اسلام نیں اپنے قول تے فعل دے نال مذہبی رواداری دے امکان تے نسلی مساوات دا عملی مظاہرہ کیتا اے۔(تالیاں)

میں ایہہ وی جانداواں کہ اسلام مڈھ توں امریکا دی حیاتی دا اک حصہ رہیا اے۔ ریاست ہائے متحدہ امریکا نوں تسلیم کرن والا پہلا ملک مراکش سی۔ 1796 وچ طرابلس دے معاہدے تے دستخط کردیاں ہوئیاں ساڈے دوجے صدر جان ایڈمز نیں لکھیا سی " امریکا نوں مسلماناں دے قنونان، مذہب یا اوہناں دے آرام وسکون دے نال کوئی ویر نہیں اے"، اتے امریکا دے قیام توں اچ تیکر امریکی مسلماناں نے ریاست ہائے متحدہ امریکا نوں فیض پہنچایا اے۔ اوہناں نیں اساڈے نال جنگاں لڑیاں نیں، اوہناں ساڈی حکومت وچ خدمات انجام دتیاں نیں، اوہناں شہری حقاں لئی کوششاں کیتیاں نیں، کاروبار شروع کیتے نیں، اوہناں ساڈیاں یونیورسٹیاں وچ پڑھایا اے، اوہناں کھیڈ دے میداناں وچ کارنامے کیتے نیں، اوہناں نوبیل انعام جتے نیں، ساڈی سب توں اچی عمارت تعمیر کیتی اے تے اولپک مشعل روشن کیتی اے۔ ایہہ قصہ کئی صدیاں تے کھنڈیا ہوئیا اے۔ اہدا مظاہرہ سب توں پہلاں اوس ویلے ہوئیا جدوں پہلا مسلمان امریکی کجھ چر پہلاں کانگریس دا رکن منتخب ہوئیا تے اوہناں نیں اساڈے آئین دی حفاظت دا حلف اوسے پاک قرآن شریف تے چکیا جہڑا اساڈے بانی آگواں وچوں اک تھامس جیفر سن اپنی لائبریری وچ رکھ دے سن۔(تالیاں)

ایس لئی ایس تھان تے اُون توں پہلاں، جھتے پہلی واری قرآن شریف نازل ہوئیا سی، میں تن براعظماں توں اسلام بارے واقفیت حاصل کیتی۔ ایس تجربے نیں میرے ایس پک دی راہنمائی کیتی کہ امریکا تے اسلام دے وچکار سانجھے داری دی بنیاد ایس گل تے ہوونی چاہیدی اے کہ اسلام اصل وچ ہے کیہ، ناکہ اوہناں چیزاں تے جیہڑیاں اسلام دا حصہ نیں نیں۔ امریکا دے صدر دی حیثیت دے نال میں ایہہ اپنی ذمہ داری سمجھدا واں کہ اسلام دے بارے جتھے وی گھسے پٹے منفی خیالات پائے جاوندے نیں، میں اوہناں دے خلاف جنگ کراں۔(تالیاں)

پر ایہو اصول مسلماناں دے امریکا دے بارے خیالات تے وی لاگو ہونا چاہیدا اے۔(تالیاں)۔ جیویں سارے مسلماناں دے بارے کوئی اک خاص تاثر نہیں بنایا جاسکدا، اوسے طراں امریکا وی صرف اپنے مفاداں نوں ترجیح دیوں والی کوئی سلطنت نہیں اے۔ امریکہ دنیا وچ ترقی دے سب توں وڈے ذریعے وچوں اک اے۔ اسیں اک سلطنت دے خلاف انقلاب دے نتیجے وچ وجود وچ آئے ساں۔ ایس ملک دے قیام دی بنیاد ایہہ اصول سی کہ سارے بندیاں نوں اکو جیا پیدا

کیتا گیا ہے۔ تے اساں اپنی سرحداں دے اندر تے ساری دنیا وچ، اہناں لفظاں نوں معنی دیون لئی صدیاں تیکر کوشش کیتی ہے تے ایس لئی اپنا خون وی دتا ہے۔ اساڈی شکل دنیا دے کونے کونے وچ کھلریاں ہوئیاں ثقافتاں دے نال بنی ہے تے اساں اپنے آپ نوں اک سدھے جئے تصور لئی وقف کردتا ہے۔ E pluribus unum یعنی 'بوہتاں نال رل کے، اک'

ہن ایس گل نوں بوہت زیادہ اہمیت دتی گئی ہے کہ اک افریقی امریکی جہدا ناں براک حسین اوپاما ہے، امریکا دا صدر منتخب ہوئیا ہے۔ (تالیاں)۔ پر میری ذاتی کہانی کوئی بوہت زیادہ وکھری نئیں ہے۔ امریکا وچ ساریاں لوکاں دے خواب تے پورے نئیں ہوئے نیں پر جیہڑے لوکی وی اساڈے ساحلاں تیکر پہنچے نیں، تے اوہناں لئی برابر دے موقعان دے وعدے موجود نیں۔ اہناں وچ تقریباً 70 لکھ امریکی مسلمان وی شامل نیں، آپسی دی گل ہے کہ اوہناں دی آمدن تے اوہناں دی تعلیمی قابلیت دا درجہ اوسط توں ودھ ہے۔ (تالیاں)

ایس دے علاوہ امریکہ وچ ازادی، بندے دی اپنے مذہب تے عمل دی ازادی توں وکھ نئیں ہے۔ ایہو ای وجہ ہے کہ ساڈی یونین دی ہر ریاست وچ ایک مسجد ہے، تے ساڈیاں سرحداں دے اندر 1200 توں ودھ مسجداں نیں۔ ایہو ای وجہ ہے کہ ریاست ہائے متحدہ امریکا دی حکومت نے عورتاں تے کڑیاں دے حجاب پاون دے حق دے تحفظ لئی عدالت نال رجوع کیتا ہے اتے جیڑے ایس حق نوں دین توں انکاری ہین اونان لئی سزا دوان دا بندوبست کیتا ہے۔ (تالیاں)۔

ایس لئی کوئی شک و شبہ نئیں ہونا چاہیدا بئی اسلام امریکہ دا ایک حصہ ہے۔ تے مینوں یقین ہے کہ امریکہ وچ ایہ سچائی قائم ہے کہ نسل، مذہب، یا زندگی دے مقام دی پروا کیتے بنا، ساڈی سبھاں دیاں خواہشاں سانجھیاں نیں۔ امن تے سلامتی نال زندگی گزارنا؛ تعلیم حاصل کرنا تے عزت نال کم کرنا؛ اپنے خانداناں نال، اپنے وسیباں نال، تے اپنے خدا نال پیار کرنا۔

اہدے وچ کوئی شک نئیں کہ ساڈی سانجھی انسانیت ساڈے کم دی صرف اک شروعات ہے۔ صرف گلاں ساڈے لوکاں دی ضرورتاں پوری نئیں کر سکدیاں۔ ایناں ضرورتاں نوں صرف اوسے ویلھے پورا کیتا جا سکدا ہے جیکر آن والے وریاں وچ اساں جراث نال قدم چکیے؛ تے جیکر اساں ایہ سمجھ لئیے کہ سانوں جیہڑے چیلنجاں دا سامنا ہے اوہ ساریاں دے سانجھے نیں تے اوہناں دے مقابلے وچ ناکامی نال اساں سبھاں نوں نقصان ہووے گا۔

اپنے حالیہ تجربے توں اسیں ایہ سکھیا ہے کہ جدوں اک ملک دا مالیاتی نظام کمزور ہو جاوندا ہے تے اوہدا اثر ہر تھان دی خوش حالی تے پیند ہے۔ جد اک نواں فلو اک بندے نوں لگدا ہے تے سارے خطرے وچ آجوندے نیں۔ جے کسے اک ملک وچ کوئی ایٹمی ہتھیار بناون دی کوشش کیتی جاوندی ہے تے ساریاں ملکاں لئی ایٹمی حملے دا خطرہ ودھ جا وندا ہے۔ جدوں تشدد کرن والے انتہا پسند پہاڑاں دے کسے اک سلسلے وچ فعال ہوندے نیں تے سمندر پار لوکاں نوں وی اوہدا خطرہ پئے جاوندا ہے۔ جدوں دارفور تے بوزنیا وچ بے گناہواں دے گلے

کٹے جاوندے نیں تے ایہہ ساڈے اجتماعی ضمیر تے اک کالک ہووندى اے۔ (تالیاں)۔ 21 ویں صدی وچ ایس دنیا وچ سانجھے داری دا ایہو مطلب اے۔ تے ایہو ای او ذمہ داری اے، جیہڑی انسان ہون پارو، ایک دوجے لئی ساڈے اتے اے۔

تے ایہہ ذمے داری پوری کرنا بوہت اوکھا کام اے۔ انسانی تریخ وچ ایہو جنئے بڑے واقعات ہوئے نیں جنہاں وچ قوماں تے قبیلیاں تے۔۔ہاں مذہباں نیں اپنے فیڈیاں لئی اک دوجے دے مفاداں نوں نقصان پہنچایا۔ تے ایس نویں زمانے وچ وی ایہو جنئے رویے اپنے آپ نوں شکست دین وانگوں نیں۔ اپنی ازادی نوں ساہمنے رکھدیاں ہوئیاں کوئی وی ایہوجیا ورلڈ آرڈر جیہڑا کسے اک ملک یا لوکاں دے کسے اک گروپ نوں دوجے تے برتری دیوے گا اوہ لازمی طور تے ناکام ہو جاوے گا۔ ایسے لئی سانوں اپنے ماضی دیاں سوچاں وچ اپنے آپ نوں بند نئیں کر لینا چاہیدا اے۔ اسڈے مسائل نوں سانجھے داری دے نال حل کیتا جاونا چاہی دا اے۔ ساڈی ترقی وچ سب دا حصہ ہونا چاہی دا اے۔ (تالیاں)

ہن اہیدا مطلب ایہہ نئیں اے کہ اسیں کشیدگی دی مڈ توں اپنی اکھیاں چرائیئے۔ اصل گل ایہدے بالکل الٹ اے۔ سانوں اہناں کشیدگیاں دا ڈٹ کے مقابلہ کرنا چاہدی دا اے تے اوس جذبے نوں ساہمنے رکھدیاں ہوئیاں میں کجھ ایہو جنئے خاص مسئلایاں بارے بالکل کھل کے تے صاف صاف گل کراں گا جنہاں بارے میرا خیال اے کہ سانوں اوہناں دا مقابلہ مل کے کرنا چاہی دا اے۔

اوہ پہلا مسئلہ جنہاں دا سانوں مقابلہ کرنا اے اوہ اے ہر قسم دی تشدد والی انتہا پسندی۔

انقرہ وچ میں ایہہ واضح کردتا سی کہ امریکا دی اسلام دے نال نہ تے کوئی جنگ اے تے نہ ای اوہ کدی ہووے گی۔ (تالیاں)۔ البتہ اسیں تشدد کرن والے اوہناں انتہا پسنداں دا سختی دے نال مقابلہ کراں گے جہیڑے ساڈی سلامتی لئی اک وڈا خطرہ نیں۔ اسیں کیوں جے اوسے چیز نوں مسترد کردے اں جنہوں سارے عقیدیاں دے لوکی مسترد کردے نیں یعنی بے گناہ مرداں، عورتاں تے بچیاں نوں ہلاک کرنا۔ تے صدر دے طور تے ایہہ میری پہلی ذمہ داری کہ میں امریکیاں دا تحفظ کراں۔

افغانستان دی صورت حال، امریکا دے مقاصد تے اکھٹے کم کرن دی ساڈی لوڑ نوں ظاہر کردی اے۔ ست سال پہلاں امریکا نیں وڈے پیمانے دی بین الاقوامی مدد نال القاعدہ تے طالبان دا پچھا کیتا۔ اسیں اوتھے اپنی مرضی دے نال نئیں گئے ساں۔ اسیں اوتھے ضرورت پارو گئے ساں۔ مینوں ایہہ علم اے کہ اوتھے ہن وی کجھ لوکی سوال کردے نیں یا نائین الیون دے واقعات نوں ٹھیک سمجھدے نیں۔ پر سانوں ایہہ گل صاف کرلینی چاہدی اے، القاعدہ نیں تقریباً 3000 لوکاں نوں اوس دن مار دتا سی۔ امریکا تے ہور کئی ملکاں وچ مارے جاوے والے بے گناہ مرد، عورتاں تے بچے سن، جنہاں نیں کسے نوں نقصان نہیں دتاسی، پر القاعدہ نیں اوہناں لوکاں نوں بے رحمی نال مارن دا فیصلہ کیتا، اوس حملے دی ذمہ داری قبول کیتی تے اج وی

اوه ايهه بيان دیندے نیں کہ اووٹے پیمانے تے لوکاں نوں مارن تے تلے ہوئے نیں۔ او کئی ملکاں وچ کھنڈے ہوئے نیں تے اوه اپنے دائرے نوں ہور ودھاوون دی کوشش کررئے نیں۔ ايهه ايهوجیاں گلاں نئیں نیں جنہاں تے بحث کیتی جاوے ۔ ايهه او حقائق نیں جنہاں نال سانوں نیڑنا چاہدی دا اے۔

هن تسی ايه بهلیکھا نہ کھاؤ۔ اسیں اپنے فوجی افغانستان وچ نئیں رکھنا چاہندے۔ اسیں اوتھے کوئی فوجی نئیں دیکھنا چاہندے ،کوئی فوجی اڈے نئیں چاہندے۔ امریکا لئی اپنے جوان مرداں تے عورتاں دی جاناں دا نقصان بڑا تکلیف دہ اے۔ ایس جنگ نوں جاری رکھنا بڑا مہنگا تے سیاسی طورپر اک مشکل کم اے۔ اگر سانوں ايهه یقین ہووے کہ افغانستان تے هن پاکستان وچ کوئی تشدد کرن والے انتہاپسند نئیں نیں جیہڑے ودھ توں ودھ امریکیاں نوں ہلاک کرن دا پکا ارادہ رکھدے نیں تے اسیں بڑی خوشی نال اپنا اک اک فوجی وطن واپس لے آواں گے۔ پر ہلاں ايهه معاملہ نئیں اے۔

تے ايهوں وجہ اے کہ اسیں 46 ملکاں دے اتحادیاں نال سانجھ کررے آں۔ تے ایناں ساریاں چیزاں دے باوجود امریکا داعزم کمزور نئیں ہووے گا۔ یقینی طور تے ساڈے وچوں کسے نوں وی اہناں انتہاپسنداں نوں برداشت نئیں کرنا چاہی دا اے۔ اہناں نے بوہت سارے ملکاں وچ لوکاں نوں ماریا اے۔ اہناں نیں مختلف عقیدیاں دے نال تعلق رکھن والے لوکاں نوں ہلاک کیتا اے ، تے اہناں نیں سب توں زیادہ تعداد وچ مسلمانوں نوں ہلاک کیتا اے۔ اہناں دیاں کارروائیاں انسانی حقاں، ملکاں دی ترقی تے اسلام دے نکتہ نظر دے نال کسے وی طراں برداشت نئیں کیتیاں جاسکدیاں۔ قرآن شریف ايهه تعلیم دیندا اے کہ جیہڑا کوئی کسے اک بے گناہ بندے نوں قتل کردا اے ، ايهه ایسے طراں اے جیویں اوه پوری انسانیت نوں قتل کردا اے۔(تالیاں)۔ قرآن پاک نے ايهه وی آکھیا اے کہ جیہڑا کوئی کسے اک بندے دی جان بچاوند اے ، اوه پوری انسانیت دی جان بچاوند اے۔(تالیاں)۔ اک ارب توں ودھ لوکاں دا لازوال عقیدہ ، بوہت تھوڑے جنے لوکاں دی چھوٹی جئی نفرت توں کئی گنا زیادہ وڈا اے۔ اسلام تشدد والی انتہا پسندی دے مقابلے وچ مسئلے دا حصہ نئیں اے ، ايهه امن دے فروغ دا اک اہم حصہ اے ۔

هن سانوں ايهه وی علم اے کہ صرف فوجی طاقت دے نال افغانستان تے پاکستان وچ مسئلے حل نئیں ہوون گے۔ ايهو وجہ اے کہ اسیں اگلے پانچ ورھیاں وچ پاکستانیاں دے نال سکولوں، ہسپتالاں ، سڑکاں تے کاروباراں وچ سانجھے داری تے بے گھر ہوون والیاں دی مدد لئی ہر سال 1.5 ارب ڈالرخرچ کرن دا منصوبہ رکھدے آں۔ ايهو وجہ اے کہ اسیں افغانستان نوں اپنی معیشت نوں ترقی دیون تے لوکاں نوں اوسہولتاں پہنچاؤن لئی جنہاں دی اوهناں نوں لوڑ اے ، 2.8 ارب ڈالرتوں ودھ رقم دے رئے آں۔

هن مینوں عراق دے مسئلے تے وی گل کرلین دیو۔ افغانستان دے برعکس عراق جاوون دا فیصلہ اسیں آپ کیتا سی ۔ جہدی وجہ توں میرے اپنے ملک وچ ، تے ساری دنیا وچ سخت اختلافات پیدا ہوئے۔ میں ايهه سمجھدا واں کہ عراق دے لوکی صدام حسین دے ظلم توں چھٹکارہ پاوون

مگروں ہن چنگی حالت وچ نیس ، پر مینوں ایہہ وی یقین اے کہ عراق دے واقعات نیس امریکا نوں ایہہ یاد کرائیا اے کہ جدوں وی ممکن ہووے ، امریکا مسئلیاں دے حل لئی سفارت کاری تے بین الاقوامی تعاون توں کم لوے ۔حقیقت وچ اسیں تھامس جیفر سن دے لفظ ساہمنے رکھ سکدے اں ۔ جنہاں آکھیا سی ، 'مینوں امید اے کہ ساڈی طاقت دے نال ساڈی عقلمندی وچ وی وادھا ہووے گا تے سانوں ایہہ سبق ملے گا کہ اسیں اپنی طاقت نوں جنا گھٹ استعمال کراں گے ، اوناں ہی چنگا ہووے گا۔

اج امریکا تے عراق دے بہتر مستقبل لئی مدد تے عراق نوں عراقیاں دے حوالے کرن دی دوہری ذمہ داری اے ۔ تے میں عراقیاں تے ایہہ واضح کردتا اے ۔(تالیاں)۔میں عراقیاں تے ایہہ واضح کردتا اے کہ اسیں کوئی اڈے نئیں چاہندے ، تے اوہناں دے علاقے یا وسائل تے کوئی دعویٰ نئیں چاہندے۔ عراق دا اپنا اقتدار اعلیٰ اے۔ ایہو وجہ اے کہ میں اگلے سال اگست تیکر چار جنگی بریگیڈ اوتھوں واپس بلاون دا حکم دے دتا اے۔ ایہو وجہ اے کہ اسیں عراق دی جمہوری طور پر منتخب حکومت دے نال جولائی تیکر عراقی شہراں توں جنگی فوجی ، تے 2012 تیکر عراق توں اپنے سارے فوجی واپس بلاون دے معاہدے دا احترام کراں گے۔ (تالیاں)۔اسیں عراق نوں اوہدی سیکیورٹی فورسز دی تربیت تے اوہدی معیشت دی ترقی وچ مدد کراں گے۔پر اسیں اک محفوظ تے متحد عراق دی مدد اک سانجھے دار دے طور تے کراں گے ، کسے سرپرست دے طور تے نئیں۔

تے اخیرلی گل ، جس طراں امریکا انتہا پسنداں دے تشدد نوں کدے برداشت نئیں کرسکدا ، سانوں اپنے اصولاں نوں وی کدے تبدیل تے بھلنا نئیں چاہیدا اے۔ نائین الیون اسڈے ملک لئی ڈراونا سانحہ سی ۔ ایس واقعہ نیس جیہڑا خوف تے غصہ پیدا کیتا سی ، اوہ سمجھ اؤندا اے ، پر کجھ واقعات وچ ایہدے نتیجے وچ سانوں اپنی روایاں تے نظریات توں الٹ اقدامات کرنے پئے۔ اسیں ایس سلسلے نوں تبدیل کرن لئی ٹھوس اقدامات کررئے اں۔ میں امریکا ولوں اذیت رسانی دا استعمال مکمل طور پر روک دتا اے ۔تے میں اگلے سال دے شروع تیکر گوانتاناموبے دی جیل نوں بند کرن دا حکم دے دتا اے۔(تالیاں)۔

امریکا قوماں دے اقتدار اعلیٰ تے قنون دی حکمرانی دا احترام کردیاں ہوئیاں اپنا دفاع کرے گا۔ تے اسیں ایہہ کم مسلم وسیباں دے نال سانجھے داری دے نال کراں گے۔ اہناں وسیباں نوں وی خطرہ لاحق اے۔ مسلمان وسیباں وچ جنی چھیتی انتہا پسنداں نوں وکھ کیتا جاوے گا تے اوہناں نوں مسترد کیتا جاوے گا ، اونی چھیتی اسیں سارے زیادہ محفوظ ہوجاواں گے۔

کشیدگی دی اک دوجھی وڈی وجہ جہدے اتے گل بات کرن دی لوڑ اے ، او اے اسرائیلیاں ، فلسطینییاں تے عرب دنیا دے وچکار دی صورت حال ۔

امریکا دے اسرائیل دے نال مضبوط تعلقات دا ساریاں نوں پتہ اے۔ ایہہ تعلق اٹوٹ اے ۔ ایس رشتے دی بنیاد ثقافتی تے تریخی رشتیاں تے ایس اعتراف دے نال جڑی ہوئی اے کہ کسے یہودی سرزمین دی خواہش دی وجہ او المناک تریخ اے جس توں انکار نئیں کیتا جاسکدا۔

پوری دنیا وچ کئی صدیاں توں یہودیاں نوں ظلم دا نشانہ بنایا جاندا رہیا اے تے یورپ وچ اوہنداں دے خلاف نفرت دے نتیجے وچ ہالوکاسٹ دا واقعہ پیش آیا۔ میں بوخن والڈ دا دورہ کران گا جیہڑا کیمپاں دے اوس نیٹ ورک دا اک حصہ سی جتھے تھرڈ رائک نیں یہودیاں نوں غلام بنایا گیا سی، اذیتاں دتیاں گئیاں سی، گولیاں دے نال تے زہریلی گیساں نال اوہناں نوں ہلاک کیتا گیا سی۔ 60 لکھ یہودیاں نوں قتل کیتا گیا سی۔ ایہہ تعداد اچ دے اسرائیل دی پوری یہودی آبادی دی تعداد توں ودھ اے۔ ایس حقیقت توں انکار بے بنیاد اے، ایہہ لاعلمی دی وجہ نال اے تے ایہہ نفرت نال بھریا ہوئیا اے۔ اسرائیل نوں تباہی دی دھمکی یا یہودیاں دے بارے مخصوص تاثر کھنڈانا بالکل غلط گل اے تے ایہدی وجہ نال اسرائیلیاں دے ذہناں وچ بوہت زیادہ دکھ دیوں والیاں یاداں تازہ ہوجاندیاں نیں تے اوس امن وچ رکاوٹ پئے جاندی اے جس دے ایس خطے دے لوکی مستحق نیں۔

دوجے پاسے ایس گل توں وی انکار نئیں کیتا جاسکدا کہ فلسطینی لوکی۔۔ مسلمان تے عیسائیاں نیں اک سرزمین دی کوششاں لئی مشکلاں برداشت کیتیاں نیں۔ اوہناں نیں 60 ورہیاں توں زیادہ عرصے تیکر بے گھر ہوون دا دکھ برداشت کیتا اے۔ بوہت سارے لوکی مغربی کنارے، غزہ تے گوانڈی علاقیاں وچ بنے مہاجر کیمپاں وچ اک پرامن تے محفوظ زندگی دا انتظار کردے پئے نیں جیہڑی او کدے وی نئیں گزار سکے۔ اوہناں نوں روزانہ وڈیاں تے چھوٹیاں بے عزتیاں دا سامنا کرنا پیندا اے۔۔ جیہڑیاں کسے قبضے دے نتیجے وچ ہونڈیاں نیں۔ ایس پاروں کوئی شک و شبہ نئیں ہونا چاہیدا اے کہ فلسطینی لوکاں دے حالات برداشت دے قابل نئیں نیں۔ تے امریکا فلسطینیاں دی عزت، موقعے تے اپنی سرزمین لئی اوہناں دی جائز خواہش دی حمایت توں ہتھ نئیں چکے گا۔ (تالیاں)۔

کئی عشریاں توں اک تعطل ٹریا آرہیا اے: دو لوکی جنہاں دیاں جائز خواہشاں نیں، اوہناں وچوں ہر اک دی اک دردناک تریخ اے، جنہے مصالحت نوں اوکھا بنا دتا اے۔ فلسطینیاں لئی ایہہ بڑا اسان اے کہ او اسرائیل دے ولوں پیدا کیتی گئی بے گھری دی وجہ توں اوہدے اتے انگلی چکے تے اسرائیلیاں لئی وی بڑا اسان کے کہ او فلسطینیاں ولوں اپنیاں سرحدان دے اندروں تے باہروں مسلسل حملیاں دی وجہ توں فلسطینیاں تے الزام لاوے۔ پر جے اسیں ایس تنازعے نوں صرف اک یا دوجے دی اکھ دے نال ویکھاں گے تے اسیں سچ نئیں ویکھ سکاں گے۔ دونوں فریقاں دی خواہشاں پوریاں کرن دا حل صرف دو ریاستاں نال ای ممکن اے جتھے اسرائیلی تے فلسطینی دوویں امن تے سلامتی دے نال اپنی حیاتیات گزارن۔ (تالیاں)۔

ایہہ اسرائیل دے مفاد وچ، فلسطینیاں دے مفاد وچ اے تے امریکا دے مفاد وچ اے تے دنیا دے مفاد وچ اے۔ تے ایہو وجہ اے کہ میں ایس مقصد نوں اوس صبر تے برداشت دے نال حاصل کرن لئی اپنی ہر ممکن کوشش کرن دا ارادہ رکھدا وان جیہدی ایس کام لئی لوڑا اے۔ (تالیاں)۔ ایس مسئلے دے حل دے روڈ میپ راہیں دوویں فریقاں نے اپنے ذمے جیہڑے فرض طے کیتے سن اوہ بالکل واضح نیں۔ امن دی خاطر اوہناں لئی اتے اساتھے سب لئی ویلا آ گیا اے کہ اسی

آپنی آپنی ذمہ داری پوری کرئیے۔

فلسطینیوں نوں تشدد چھڈ دینا چاہی دا اے۔ تشدد تے ہلاکتاں دے ذریعے مزاحمت غلط اے تے ایہہ کامیاب نئیں ہوندی۔ کئی صدیاں توں امریکا وچ سیاہ فام امریکیاں نیں غلامی دے ظلم برداشت کیتے نیں پر اوہناں نوں برابری دے حق تشدد راہیں نئیں اپڑے۔ امریکا دی بنیاد نظریات دے اک پر امن تے پر عزم جدوجہداتے رکھی گئی سی۔ ایہہ کہانی جنوبی افریقہ دے لوکی ، جنوبی ایشیا توں لے کے مشرقی یورپ تے انڈونیشیا تک دے لوکاں نوں سنا سکدے نیں۔ ایس کہانی دی بنیاد اک سادہ سچائی اے تو اوہ ایہہ وے کہ تشدد کسے مسئلے دا کوئی حل نئیں۔ ایہہ نہ تے بہادری دی کوئی علامت اے ، نہ ستے پئے بچیاں اتے راکٹ فائر کرنا یا کسے بس وچ بیٹھیاں ہوئیاں بڈھیاں عورتاں نوں دھماکے دے نال اڈانا کوئی طاقت دی نشانی اے ، ایس طراں اخلاقی جت دا دعویٰ نئیں کیتا جاسکدا۔ سگوں ایہہ اخلاقیات دی شکست اے۔

ہن فلسطینیوں لئی ایہہ ویلا آگیا اے کہ اوہ جو کجھ بنا سکدے نیں ، اوہدے تے دھیان دیون۔ فلسطینی اتھارٹی نوں چاہیدا اے کہ او حکومت چلاون دی صلاحیت پیدا کرن۔ او ایہوجئے ادارے بناون جیہڑے لوکاں دی ضرورتاں لئی کم کرن۔ حماس نوں کجھ فلسطینیوں دی حمایت حاصل اے پر اوہناں نوں ایہہ منناں چاہی دا اے کہ اوہناں تے وی ذمہ داریاں نیں۔ فلسطینیوں دی خامشاں نوں پورا کرن تے فلسطینیوں نوں اکٹھا کرن لئی اک کردار نبھاون واسطے حماس نوں تشدد ختم کرنا پوے گا، ماضی دے معاہدیاں نوں مننا پوے گا تے اسرائیل دے وجود دے حق نوں وی تسلیم کرنا پوے گا۔

ایہدے نال نال اسرائیلیاں نوں ایہہ تسلیم کرنا چاہیدا اے کہ جس طراں اسرائیل دے وجود دے حق نوں منن توں انکار نئیں کیتا جا سکدا ، اوسے طراں فلسطینیوں دے ایس حق دا وی انکار نئیں کیتا جاسکدا۔ امریکا اسرائیل وستیاں دی مسلسل تعمیر دی قانونی حیثیت نوں تسلیم نئیں کردا۔ (تالیاں)۔ ایہہ تعمیر ماضی دے معاہدیاں دی خلاف ورزی اے تے ایہدے نال امن دے حصول دیاں کوششاں متاثر ہو رہیاں نیں۔ ہن ویلا آگیا اے کہ اہناں بستیاں دی تعمیر روک دتی جاوے۔ (تالیاں)۔

تے اسرائیل نوں ایس گل نوں یقینی بناون لئی اپنیاں ذمہ داریاں پوریاں کرن چاہی دیاں نیں کہ فلسطینی جی سکن، کم کرسکن اتے اپنے وسیب نوں تشکیل دے سکن۔ فلسطینی خانداناں نوں تباہ کرکے تے غزہ وچ انسانی ہمدردی دا بحران جاری رکھ کے ، اتے مغربی کنارے وچ موقعیاں دے مسلسل فقدان دے نال اسرائیل دی سیکورٹی برقرار نئیں رہ سکدی۔ فلسطینیوں دی روزانہ دی زندگی وچ بہتری ، امن دے رستے دا حصہ ہونی چاہی دی اے تے اسرائیل نوں ایس طراں دی بہتری ممکن بناون واسطے پیڈے پیر پٹن دی لوڑ اے۔

تے اخیرلی گل ایہہ کہ عرب ریاستاں نوں ایہہ گل مننی چاہیدی اے کہ عرب امن دا اقدام اک اہم شروعات سی پر ایہدے نال اوہناں دیاں ذمہ داریاں مک نئیں گئیاں۔ عرب اسرائیلی تنازعے

نوں ہن عرب ملکاں دی دوجے مسائل توں توجہ ہٹاون لئی استعمال نئیں کیتا جاونا چاہی دا۔ بلکہ ایہہ اوس اقدام لئی اک وجہ بننی چاہی دی اے جہدے نال فلسطینیان نوں او ادارے قائم کرن وچ مدد ملے جیہڑے اوہناں دی ریاست نوں قائم رکھن لئی مدد دین۔ ایس نوں اسرائیل دی قانونی حیثیت دے اعتراف کیتے اک وجہ بننا چاہی دا اے تے ایس نوں ماضی دی بجائے ترقی تے توجہ مرکوز کرن دی وجہ بننا چاہی دا اے۔

امریکا اپنیاں پالیسیاں نوں اوہناں نال جوڑے گا جہڑے امن چاہندے نیں۔ تے جیہڑے ساریاں دے ساہمنے اوہو کجھ کہندے نیں جیہڑا کجھ اسیس اسرائیلیاں ، فلسطینیان تے عرباں نوں جو کچھ پرائیویٹ طور تے کہندے آن۔(تالیاں)۔ اسیں زورزبردستی امن نافذ نئیں کرسکدے ، پر پرائیویٹ طور پر بوہت سارے مسلمان ایہہ مندے نیں کہ اسرائیل ختم نئیں ہووے گا۔ ایسے طراں بوہت سارے اسرائیلی فلسطینی ریاست دی ضرورت دا اعتراف کردے نیں۔ ہن ساڈے لئی ایہہ ویلا آگیا اے کہ اوہناں اقدامات تے عمل کریے جیہڑے ہر کسے دی نظر وچ صحیح تے سچ نیں۔

بوہتے ہنجو وگ چکے نیں ، بوہتا خون وی بہہ چکیا اے ، اسیں سبہاں تے ایہہ ذمہ داری اے کہ اوس دن لئی کم کریئے جدوں اسرائیلیاں تے فلسطینیان دیاں ماواں اپنے بالوں نوں کسے ڈر توں انج پھلدے پھلداں ویکھ سکن۔ جدوں تین وڈے عقیدیاں دی مقدس زمین امن دی تھاں بن جاوے گی ، جدوں یروشلم یہودیوں ، عیسائیوں تے مسلمانوں لئی اک محفوظ تے ہمیش رہن والا وطن بن جاوے تے ابراہیم دی ساری اولاد لئی پرامن طریقے نال اکٹھے رہن دی ایک تھاں بن جاوے جس طراں اسرا دی کہانی وچ دسیا گیا سی۔(تالیاں)۔ اسرا دی کہانی موجب جدوں حضرت موسیٰ ، حضرت عیسیٰ تے حضرت محمد (علیہ السلام) دعا وچ شامل ہوئے سن۔(تالیاں)۔

کشیدگی دی تیجی وجہ ایٹمی ہتھیار رکھن آلے دیساں دے حق اتے اوہناں دی ذمہ واری بارے ساڈی سانجھی دلچسپی اے۔

ایہہ مسئلہ امریکا تے اسلامی جمہوریہ ایران دے وچکار کشیدگی دی اک وجہ رہی اے۔ کئی ورہیاں توں ایران اپنے آپ نوں امریکا دا اک مخالف اکھدا رہیا اے ۔ تے اساتے دوہاں ملکاں دے وچکار اک لمبی کشیدگی رہی اے۔ سرد جنگ دے وچکار امریکا نیں جمہوری طور تے منتخب ایرانی حکومت دا تختہ الٹن وچ اک کردار ادا کیتا سی۔ اسلامی انقلاب دے بعد توں ایران نے امریکی فوجیاں تے شہریاں نوں یرغمال بناون تے اوہناں دے خلاف تشدد دیاں کارروائیاں وچ اک کردار ادا کیتا اے۔ ایہہ تریخ کوئی لکی ہوئی گل نئیں رہی اے سگوں سارے ایس توں چنگی طراں واقف نیں۔ میں ایران تے ایہہ واضح کردتا اے کہ امریکا اگے ہتھ ودھان لئی تیار اے ۔ ہن سوال ایہہ نئیں کہ ایران کس دے خلاف اے سگوں سوال ایہہ اے کہ او کس طراں دا مستقبل بناون چاہندا اے۔

میں ایہہ منن دا واں کہ کئی عشریاں دی بداعتمادی تے قابو پاون اک مشکل کم ہووے گا پر

اسیوں جرأت ، حوصلے تے عزم دے نال آگے ودھاں گے ۔ دوہاں ملکاں وچکار بوہت سارے مسئلیاں تے گل بات ہووے گی تے اسیں پیشگی شرطیں دے بغیر آپسی احترام دی بنیاد تے آگے ودھن لئی تیار آں۔ پر جدوں گل ایٹمی ہتھیاراں دی ہووے تے اسیں اک فیصلہ کن موثر تیکر اپڑ گئے آں ۔ ایہہ صرف امریکا دے مفادیں دی گل نئیں آے ۔ ایہہ مشرق وسطیٰ جوہری اسلحے دی دوڑ نوں روکن دی گل آے ، جہدے نتیجے وچ ایہہ خطہ خطرناک راہ تے ٹر سکدا آے تے ساری دنیا وچ جوہری ہتھیاراں توں علاقیاں نوں نقصان اپڑ سکدا آے۔

میں ایہہ گل سمجھدا واں کہ اوجیہڑے ایس پاروں احتجاج کردے نیں کہ کجھ ملکاں دے کول ہتھیار موجود نیں تے کجھ اہناں توں محروم نیں۔ کسے اک ملک نوں ایہہ اختیار نئیں ہوونا چاہیدا آے کہ اوہ ایہہ فیصلہ کرے کہ کیہڑا ملک جوہری ہتھیار رکھ سکدا آے۔ تے ایہو وجہ آے کہ میں اک ایہو جئی دنیا دے واسطے جھتے کسے ملک دے کول ایٹمی ہتھیار نئیں ہوون گے ، امریکا دی وابستگی دی اک واری فیر توثیق کرداں واں۔(تالیاں)۔ تے ایران سمیت کسے وی ملک نوں اوس صورت وچ پر امن جوہری توانائی تیکر رسائی دا حق ہوونا چاہیدا آے جے او جوہری عدم پھیلاؤ دے معاہدے دے تحت اپنی ذمہ داریاں پوری کرے۔ ایہہ وعدہ ایس معاہدے دی روح آے تے ایہدی پوری طور تے پاس داری کرن والیاں لئی اہنوں برقرار ہنا چاہی دا آے ۔ تے مینوں امید آے کہ اس خطے دے سارے ملک ایہہ مقصد حاصل کرن لئی سانجھ کرن گے۔ چوتھا مسئلہ جہدا میں ذکر کراں گا ، اوہ جمہوریت آے۔(تالیاں)۔

مینوں پتہ آے۔۔ مینوں پتہ آے کہ حالیہ ورہیاں وچ جمہوریت دے فروغ پاروں متنازع امور ساہمنے آئے ہیں اور ایہناں چوں بوہت ساریاں دا تعلق عراق دی جنگ نال سی۔ ایس لئی مینوں ایہہ گل کھل کے آکھن دیو کہ کسے اک قوم ولوں کسے دوجی قوم تے کوئی وی حکومتی نظام مسلط نئیں کیتا جاونا چاہی دا آے۔

فیر وی ایہدے پاروں میری وابستگی اوہناں حکومتاں دے نال گھٹ نئیں جاندی جیہڑیاں لوکاں دی مرضی تے چلدیاں نیں۔ ہر قوم ایس اصول اتے آپنے طریقے نال آپنے عوام دی ریتاں دی بنیاد تے عمل کردی آے۔ امریکا لئی ایہہ فرض نئیں کیتا جانا چاہی دا آے کہ او ایس گل دا علم رکھے کہ ہر کسے لئی کیہڑی شئے سب توں چنگی آے۔ بالکل اینج ای جیویں اسیں کسے پر امن انتخاب دے نتیجے بارے کجھ نئیں جاندے۔ پر مینوں ایہہ پکا یقین آے کہ سارے لوکی کجھ چیزاں دی خواہش رکھدے نیں۔ پہلی تے ایہہ کہ اوہناں نوں ایہہ حق حاصل ہووے کہ اوہ اپنے دل دی گل کہہ سکن تے اوہناں نوں اپنی پسند دے نظام حکومت دا حق حاصل ہووے ؛ اوہناں نوں ایہہ اعتماد ہووے کہ قنون دی بالادستی قائم آے تے سب نوں برابر دا انصاف مل رہیا آے۔ اک شفاف حکومت ہووے تے لوکاں توں کجھ لکایا نہ جاوے ، اپنی مرضی دے نال زندگی گزارن دی آزادی ہووے ۔ ایہہ سارے صرف امریکی خیالات ای نئیں نیں، ایہہ انسانی حق نیں تے ایہو وجہ آے کہ اسیں اہناں دی ہر تھاں تے حمایت کراں گے۔(تالیاں)۔

ہن ایس وعدے نوں پہچانن دا کوئی سادہ طریقہ نئیں آے۔ پر ایہہ گل تے واضح آے کہ او حکومتاں جیہڑیاں اہناں حقان دا تحفظ کردیاں نیں، اخیر وچ بوہتیاں مستحکم ، کامیاب تے

محفوظ ہوجانندیاں نیں۔ خیالات دباون دے نال کدے نئیں دبدے۔ امریکا سارے پرامن لوکاں دے حقاں دا احترام کردا اے تے اوچاہندا اے کہ قنون دی پاسداری کرن والیاں دی گل پوری دنیا وچ سنی جاوے بہاویں اسانوں اوہناں دے نال اختلاف ای کیوں نہ ہووے۔ اسپس ساریاں منتخب، پرامن حکومتاں نوں اوس صورت وچ جی آئیاں نوں اکھاں گے جے کر او اپنے سارے لوکاں دا احترام کردیاں ہوئیاں حکومت کرن۔

ایہہ اخیر لا نکتہ بوہت اہم اے کیوں جے کجھ لوکی ایہو جئے نیں جیہڑے جمہوریت دی صرف اوس ویلے وکالت کردے نیں جدوں اوہ اقتدار توں باہر ہوندے نیں۔ جد اوہ اقتدار وچ آجاوندے نیں تے اودوجیاں دے حقاں نوں بے رحمی دے نال دبانڈے نیں۔ (تالیاں)۔ اوہناں ساریاں لئی جیہڑے اقتدار وچ آجانڈے نیں ، لوکاں دی حکومت تے لوکاں دے ذریعے حکومت اک بہترین اصول ثابت ہوسکدا اے۔ تہانوں اتفاق رائے دے نال اپنا اقتدار برقرار رکھنا چاہیدا اے نا کہ زبردستی۔ تہانوں اقلیتاں دے حقاں دا احترام کرنا چاہی دا اے تے برداشت تے مفاہمت دی روح دے نال حصہ لینا چاہیدا اے ، تے تہانوں لازمی طور پر اپنے لوکاں دے مفاداں تے قانون سازی دے سیاسی عمل نوں اپنی پارٹی دے مفاداں تے ترجیح دینی چاہیدی اے۔ اہناں توں بغیر صرف الیکشن دے نال حقیقی جمہوریت نئیں آسکدی۔

حاضرین وچوں اک اواز: براک اوباما اسان تینوں پسند کردے آں!

صدر اوباما: شکریہ۔ (تالیاں)۔ پنجواں مسئلہ جس نوں اسپس ساریاں نوں مل کے حل کرنا چاہیدا اے او اے مذہبی آزادی۔

اسلام وچ رواداری دی ریت موجود اے۔ اسان ایس نوں اندلس تے قرطبہ دی تریخ وچ انکوزیشن دے عرصے وچ ویکھ سکدے آں۔ میں ایس روایت نوں انڈونیشیا وچ اوس ویلے براہ راست ویکھیاں جدوں میں انڈونیشیا وچ سی تے جدوں اک وڈی مسلمان اکثریت والے اک ملک وچ عیسائی آزادی دے نال اپنی عبادتاں کردے سن۔ سانوں اج ایہو جی روح دی لوڑ اے۔ ہر ملک دے لوکاں نوں ایہہ آزادی ہونی چاہی دی اے کہ اوہ اپنے عقیدے دا، اپنے ذہن، تے دل تے روح دی مرضی دے مطابق چناؤ کرن۔ ایہہ رواداری مذہب دے فروغ لئی ضروری اے پر ایس نوں مختلف طریقیاں دے نال چیلنج کیتا جا رہیا اے۔

کجھ مسلماناں وچ پایا جاوے والا اک پریشان کن رجحان ایہہ اے کہ او اپنے عقیدے نوں چنگا ثابت کرن لئی دوجیاں دے عقیدیاں نوں مسترد کردے نیں۔ مذہبی رنگا رنگی نوں برقرار رکھیا جانا چاہی دا اے بہاویں او لبنان دے شامی میروناٹ عیسائی ہون یا مصر وچ یعقوبی فرقے دے کاپٹ عیسائی ہون۔ (تالیاں)۔ تے جے اسپس ایما ن داری دال کم لیئے تے مسلماناں وچ وی ایس طراں دے اختلاف دور ہونے چاہی دے نیں ، کیوں جے سنی تے شیعاں وچکار اختلاف دے نتیجے وچ تشدد دے افسوناک واقعے پیش آئے نیں ، خاص کر عراق دے وچ۔

لوکاں دے اکٹھے حیاتی گزارن لئی مذہب دی آزادی مرکزی حیثیت رکھدی اے۔ سانوں ہمیشہ

اوہناں طریقیاں دا جائزہ لینا چاہی دا اے جنہاں دے نال اسیں اوہدا تحفظ کرسکیئے۔ مثال دے طور تے امریکا وچ صدقہ تے خیرات پاروں ضابطیاں دی وجہ توں مسلماناں لئی زکوٰۃ دی ادائیگی دا فرض ادا کرن پہلاں توں اوکھا ہو گیا اے۔ ایہو وجہ اے کہ میں امریکی مسلماناں دے نال ایس گل نوں یقینی بناون لئی کم کرئیاں واں کہ اوہ ایس فریضے نوں پورا کرسگن۔

ایسے طراں مغربی ملکاں لئی ایہہ ضروری اے کہ او مسلمان شہریاں نوں اپنی مرضی دے مطابق اپنے مذہب دی ادائیگی وچ رکاوٹاں کھڑیاں کرن توں گریز کرن ، مثال دے طور پر تے ایس پاروں ہدایت دینا کہ مسلمان عورتاں نوں کس طراں دا لباس پاونا چاہی دا اے۔ اسیں لبرل ازم دی اڑ وچ کسے وی مذہب دے خلاف مخالفت دا اظہار نئیں کرسکدے۔

حقیقت وچ عقیدہ اسانوں ساریاں نوں اک مٹھ کرن دا ذریعہ ہونا چاہی دا اے۔ تے ایہو وجہ اے کہ اسیں امریکا وچ عیسائیاں، مسلماناں تے یہودیاں نوں اکھٹے کرن لئی سروس پراجیکٹس شروع کررہے اے۔ ایہو وجہ اے کہ اسیں ایہو جیاں کوششاں دا خیر مقدم کررہے اے ، مثلاً سعودی عرب دے شاہ عبداللہ دے مذہب واروچکار مکالمے تے ترکی دی قیادت وچ تہذیبیاں دا اتحاد ۔ اسیں ساری دنیا وچ بین المذاہب سروس دا اہتمام کرسکدے اے تاں جو لوکاں دے وچکار پل بن دے نتیجے وچ انسانیت دی بھلائی لئی اقدامات ساہمنے آون، بھاویں او افریقہ وچ ملیریا دے خلاف جنگ ہووے یا کسے قدرتی آفت دے مگروں امداد دی فراہمی ۔

چھیواں مسئلہ۔۔۔ چھیواں مسئلہ جہدے بارے میں گل کرنا چاہندا واں ، اوہ عورتاں دے حقان دا مسئلہ اے۔

(تالیاں)۔ مینوں پتہ اے۔۔ مینوں پتہ اے تے تسیں حاضرین نوں ویکھ کے اندازہ کرسکدے او کہ ایس مسئلے پاروں اک صحت مند بحث چل رہی اے ۔ میں مغرب دے کجھ لوکاں دے ایس نظریے نوں مسترد کرداں واں کہ جیہڑی عورت اپنے سرنوں اپنی مرضی دے نال ڈھکی اے اوکسے نہ کسے طراں دوجیاں دے برابر نئیں ہوندی، پر مینوں ایہہ یقین اے کہ جیہڑی عورت نوں تعلیم دا موقع نئیں ملدا، اوضرور برابری دے حق توں محروم ہو جاندی اے۔(تالیاں)۔ تے ایہہ کوئی اتفاق دی گل نئیں اے کہ کجھ ملکاں وچ جتھے عورتاں پڑھیاں لکھیاں نیں ، اوہ کئی گنا زیادہ خوش حال ہوسکدیاں نیں۔

ہن مینوں ایہہ گل صاف صاف اکھن دیو کہ عورتاں دی برابری دے مسئلے صرف اسلام دا ای کوئی مسئلہ نئیں اے ، ترکی ، پاکستان، بنگلہ دیش جئے مسلم اکثریتی ملکاں وچ اسیں عورت نوں لیڈر منتخب ہونڈیاں ہوئیاں ویکھیا اے۔ ایہدے نال نال امریکی زندگی دے کئی شعبیاں وچ تے دنیا بھر دے ملکاں وچ عورت دی برابری دی جدوجہد جاری اے۔

میں ایہہ گل منناں واں کہ ساڈیاں دھیاں ساڈے پتراں وانگوں وسیب دی خدمت کرسکدیاں نیں۔(تالیاں) ۔ اسیں ساری انسانیت نوں ، مرداں تے عورتاں نوں اگے وادھا دے کے اوہناں

دیاں ساریاں صلاحیتاں توں فیدہ چک کے سانجھی خوش حالی حاصل کرسکدے اُن۔ میرا ایہہ خیال نہیں اے کہ عورتاں نوں لازمی طور تے مرداں دے برابر اُون لئی اوہو ای شعبے چنن دی لوڑ اے جنہاں وچ مرد جاوندے نیں۔ تے میں اوہناں عورتاں دا احترام کرداں واں جیہڑیاں روایتی کردار وچ اپنی زندگیاں گزارن دا فیصلہ کر دیاں نیں۔ پر ایہہ فیصلہ اوہناں دی اپنی پسند تے ہونا چاہی دا اے۔ ایہو وجہ اے کہ امریکا کڑیاں لئی خواندگی ودھان واسطے تے نوجوان عورتاں نوں چھوٹے قرضیاں دے ذریعے، جیہڑے لوکاں نوں اپنے خواب پورے کرن وچ مدد دیندے نیں، روزگار وچ مدد لئی مسلمان اکثریت دے کسے وی ملک دے نال شراکت داری کرے گا۔ (تالیاں)۔

اخیر وچ میں جیہڑی گل کرن چاہنداں واں اوہے اقتصادی ترقی تے مواقع ۔

میں جاندا واں کہ بوہت سارے لوکاں لئی عالمگیریت اک تضاد تے مبنی عمل اے۔ انٹرنیٹ تے ٹیلی ویژن معلومات تے اطلاواں دے سکدے نیں پر اوہ حد توں ودھ جنسیت تے بے محابہ تشدد نوں وی ہوا دے کے گھر وچ لیا سکدے نیں۔ تجارت دے نتیجے وچ دولت حاصل کرن دے نویں موقع مل سکدے نیں پر وڈی سطح تے رکاوٹاں تے بدلے ہوئے وسیب وی ایہدا نتیجہ ہوندے نیں۔ امریکا سمیت ساریاں ملکاں وچ ایہہ تبدیلی خوف دی وجہ بن سکدی اے۔ ایہہ ڈر کہ جدیدیت پاروں اقتصادی فیصلیاں، اپنی سیاست تے سب توں ودھ کے اساتھی شناختاں تے ساڈا کنٹرول ختم ہو جاوے گا۔ ایہہ اوہ چیزاں نیں جیہڑیاں اسیں اپنے وسیب اپنے خانداناں، اپنی ریتاں تے اپنے عقیدے لئی پسند کردے اُن۔

میںوں ایس گل دا وی علم اے کہ ترقی نوں روکیا نہیں جاسکدا۔ ترقی تے روایت وچکار تضاد نہیں ہوندا چاہی دا۔ جاپان تے جنوبی کوریا جنئے ملکاں نیں اپنی معیشتاں نوں بوہت زیادہ ترقی دتی تے نال نال اپنی وکھری ثقافتاں نوں وی قائم رکھیا۔ تے ایہہ گل مسلم اکثریتی ملکاں دے وچ وی کوالالمپور توں دوہئی تیکر سچ اے۔ قدیم زمانیاں وچ تے ساڈے موجودہ وقتاں وچ وی مسلمان وسیب ایجاداں تے تعلیم وچ سب توں اگے رہے نیں۔

تے ایہہ گل اہم اے کیونکہ ترقی دی کوئی وی حکمت عملی اوس ویلے تیکر کارگر نہیں ہوسکدی اے جدوں تیکر گھبرو لوکاں نوں کم کار نہیں ملدا۔ خلیج دی بوہت ساریاں ریاستاں نوں تیل دی وجہ توں بوہتی دولت ملی اے تے کجھ ریاستاں ایس دولت نوں زیادہ ترقی لئی استعمال کر رہیاں نیں۔ پر اسیں ساریاں نوں ایہہ مننا چاہی دا اے کہ تعلیم تے اختراواں 21 ویں صدی دی کرنسی ہوں گیاں۔ (تالیاں)۔ تے بوہت سارے مسلمان ملکاں وچ اہناں شعبوں وچ بوہت گھٹ سرمایہ کاری ہوئی اے۔ میں اپنے ملک وچ ایس سرمایہ کاری تے زور دے رہیاں واں۔ تے امریکا ماضی وچ تیل تے گیس اتے مرکوز رہیا اے تے ہن دنیا دے ایس حصے وچ اسیں وسیع پیمانے تے کم کرن دی کوشش کرنا چاہندے اُن۔

تعلیم دے شعبے وچ اسیں تبادلے دے پروگراماں نوں توسیع دیواں گے تے وظیفیاں وچ واہدا

کراں گے۔ اوسے طراں دا وظیفہ جہدے نال میرا پیو امریکا آیا سی۔(تالیاں)۔ ایہدے نال نال
اسیں ہور امریکیاں دی مسلم وسیبیاں وچ پڑھن دی حوصلہ افزائی کراں گے۔ اسیں ایہدے بدلے
ذہین مسلمان طالب علماں نوں امریکا وچ انٹرنشپ دیواں گے۔ اسیں ساری دنیا دے اساتذہ تے
بچپیاں لئی آن لائن پڑھائی تے سرمایہ کاری کراں گے تے اک نواں آن لائن نیٹ ورک بناواں
گے تاں جو کنساس دا کوئی ٹین ایجر قاہرہ دے کسے ٹین ایجر دے نال فوری طور تے رابطہ
کرسکے۔

اقتصادی ترقی دے شعبے وچ اسیں رضاکارانہ طور تے کاروبار کرن والیاں دی اک نویں کھیپ
تیار کراں گے جیہڑی مسلم اکثریتی ملکاں وچ اپنے ہم منصبان دے نال رل کے کم کرن گے۔
ایس سال میں کاروبار دے حوالے نال اک سربراہی اجلاس دی میزبانی کراں گا تاں جو ایہ
پتہ لگایا جاسکے کہ اسیں امریکا تے پوری دنیا دے مسلمان وسیبیاں وچ کاروباری راہنماواں،
کاروباری اداریاں تے سماجی کاروباراں دے درمیان کس طراں مضبوط تعلقات بنا سکدے آن۔

سائنس تے ٹیکنالوجی دے شعبے وچ اسیں اک نواں فنڈ شروع کراں گے جہدے نال مسلم
اکثریتی ملکاں وچ ٹیکنالوجی دے فروغ تے ایڈیاز نوں مارکیٹ وچ لیاون وچ مدد کیتی جاوے
گی تاں اوہ زیادہ نویں روزگار پیدا کرسکن۔ اسیں افریقہ ، مشرق وسطیٰ تے جنوبی ایشیا وچ
سائنسی ایکسی لنس دے مرکز کھولاں گے تے اوہناں پروگراماں وچ مدد لئی نویں ماہرین
مقرر کراں گے ،جنہاں وچ توانائی دے نویں ذرائع تلاش کیتے جاون گے ، گرین روزگار پیدا
کیتے جاون گے ، ریکارڈز نوں ڈیجیٹل بنایا جاوے گا ، پانی نوں صاف کیتا جاوے گا ، نویاں
فصلاں کاشت کیتیاں جاون گئیاں۔ اج میں پولیو دے خاتمے لئی اسلامک کانفرنس دے ادارے
نال اک نویں عالمی کوشش دا اعلان کر رہیاں واں ۔اسیں بچپیاں تے ماواں دی صحت دی بہتری
لئی مسلمان وسیبیاں دے نال شراکت داری نوں وی ودھاواں گے۔

ایہہ سارے کام سانجھے داری دے نال ہونے چاہیدے نیں۔ امریکی ساری دنیا دے مسلم وسیبیاں
وچ ساڈے لوکاں نوں اک چنگی حیاتی گذارن وچ مدد دیون لئی شہریاں تے حکومتاں ، وسیب
دے اداریاں، مذہبی راہنماں تے کاروباری لوکاں دے نال مل کے کم کرن لئی تیار نیں۔

جیہڑا مسئلہ میں بیان کیتا اے ، اوس توں نمٹا اسان نئیں اے۔ پر اساڈی ایہہ ذمہ داری اے کہ
دنیا ولوں اسیں مل کے کم کریے ۔ تے اک ایہو جئی دنیا بنائے جتھے انتہا پسند اساڈے لوکاں
لئی خطرہ نہ ہوون۔ جتھے امریکی فوجی اپنے وطن واپس آگئے ہوون۔ جتھے اسرائیلی تے
فلسطینی دونویں اپنی اپنی ریاستاں وچ محفوظ زندگیاں گزار رہے ہوون۔ جتھے حکومتاں اپنے
شہریاں دیاں خدمت کرن تے جتھے خدا دے سارے بچپیاں دے حقان دا احترام ہووے۔ ایہو ای
آپسی مفادات نیں۔ ایہو ای او دنیا اے جہدی اسانوں تلاش اے ۔ پر اسیں ایہہ دنیا صرف تے
صرف رل کے ای حاصل کرسکدے آن۔

میں جاندا واں کہ بوہت سارے مسلم تے غیر مسلم ایہوجئے نیں جیہڑے ایہہ سوال کردے نیں کہ

کیہ اسیں ایس نویں شروعات نوں اگے ودھا سکدے اَن۔ کجھ لوکی تقسیم نوں ہوا دینا چاہندے نیں تے ترقی دی راہ وچ رکاوٹ بننا چاہندے نیں۔ کجھ دا خیال اے کہ ایہہ کوششاں فضول نیں۔ اسیں اوہناں دے نال اختلاف کردے اَن کہ تہذیبیاں دا آخرکار ٹکراؤ ہونا ای اے۔ بوہت سارے دوجے صرف شبہ ظاہر کردے نیں کہ واقعی حقیقی تبدیلی آوی سکدی اے۔ بوہت سارا خوف موجود اے جیڑا کئی ورھیاں توں ودھ رہیا اے۔ بڑی بداعتمادی موجود اے پر جے اسیں ماضی نال جکڑے رئے تے اسیں کدے وی اگے نئیں ودھ سکاں گے۔ تے میں ہر عقیدے نال تعلق رکھن والی نویں نسل نوں خاص طور تے ایہہ اکھاں گا کہ ہر ملک وچ تسیں ہر اک توں ودھ دنیا نوں نویں طریقے نال بناون دی قابلیت رکھدے ا و۔

اسیں سب ایس دنیا وچ کجھ نہ کجھ ویلا گزاراں گے۔ سوال ایہہ وے کہ کیہ اسیں اپنا ایہہ ویلا ایس کم تے دھیان رکھ کے گزاراں گے کہ اسیں کیوں اک دوجے توں دور ہوسکدے اَن یا اسیں اپنے آپ نوں اک مشترکہ مقصد حاصل کرن لئی، اک ایہو جئے مستقبل تے مرکوز رہن لئی، جیہڑا اسیں اپنے بچیاں لئی چاہندے اَن تے سارے انساں دے وقار دے احترام لئی، اک کوشش، اک دیر پا کوشش دے نال جوڑاں گے۔

جنگاں نوں شروع کرنا ختم کرن توں زیادہ اسان ہوندا اے۔ دوجیاں تے الزام لاونا اپنے گریبان وچ تکن توں زیادہ سوکھا ہوندا اے۔ ایہہ زیادہ اسان اے کہ کسے دے وچ اپنے توں مختلف چیزاں ویکھنا اسان ہوندا اے پر اپنی جیاں چیزاں ویکھنا مشکل ہوندا اے۔ پر سانوں صحیح رستہ چننا چاہیدا اے نہ کہ اسان رستہ۔ ہر مذہب دی تہ وچ اکو ای اصول اے تے او ایہہ وے کہ اسیں دوجیاں نال اوہو جیا ای برتاؤ کریے جس طراں اسیں ایہہ چاہندے اَن کہ اوہ اساتے نال کرن۔(تالیاں)۔ ایہہ سچائی، قوماں تے لوکاں نوں اگے لے کے ٹردیاں نیں۔ ایہہ اوہ عقیدہ اے جیہڑا نواں نئیں اے، ایہہ سیاہ یا سفید یا گندمی نئیں، ایہہ کوئی عیسائی، یہودی یا مسلمان نئیں، ایہہ اک عقیدہ اے جیہڑا تہذیب دے پنگھوڑے وچ دھڑک رہیا اے، تے ایہہ پوری دنیا دے وچ لکھاں دلاں وچ وی دھڑک رہیا اے۔ ایہہ دوجے لوکاں تے اک یقین اے، تے ایہو ای او چیز اے جیہڑی مینوں اج ایتھے لے کے آئی اے۔

اسیں دنیا نوں اپنی پسند دی دنیا بناون دی طاقت رکھدے اَن، پر صرف اوسے صورت وچ جے کرساتے کول اک نویں شروعات کرن دا حوصلہ ہووے۔ تے اپنے لکھے ہوئے مقدر نوں ذہین وچ رکھیئے۔

قران شریف وچ سانوں دسیا گیا اے کہ اے بنی نوع انسان، اسان تہانوں مرد تے عورت وچوں پیدا کیتا اے تے اسیں تہاڈیاں قوماں تے قبیلے بنائے نیں تاں جو تسیں اک دوجے نوں پہچان سکو۔

طالموت وچ سانوں دسیا گیا اے کہ پوری توریت دا مقصد امن دا فروغ اے۔

مقدس بائبل سانوں دسدی اے کہ امن قائم کرن والے خدا دے فضل یافتہ نیں کیوں جے
اوہناں نوں خدا دے بیٹے کہہ کے بلایا جائے گا۔(تالیاں)۔

دنیا دے لوکی امن دے نال اکٹھے رہ سکدے نیں - سانوں پتہ اے کہ ایہہ خدا دے تصور نیں۔
ہن ایہہ زمین تے ساڈا کم ہونا چاہیدا اے -

تھاڈا شکریہ تے تہاڈے تے خدا دی رحمت تے فضل ہووے۔تھاڈا بوہت شکریہ - شکریہ۔(تالیاں)۔

2:05 سہ پہر(مقامی وقت)

ختم شد۔